ШЕРАГIА ЙОАРЖАЕ КПСС XXIII СЪЕЗДА ХЬАЛХАРА ЯХЬ!

ДЕРРИГАЧА МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 120 (4133). ЕРА, 7 октябрь, 1965 шу. Мах 2 кеп.

КПСС ЦК Пленума решенеш — вахаре!

ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Тха данкхарн из нийчдарн боаран лакхбе вIашIтIехьдаьнна республика юрта боахама нъахьегамхой.

Ух шера цхьаьлагIа октябрь хьалтIанхоачаш паччахьалхенгга тха дохкара шера план кхоачашъяьй.

Паччахьалихенг а 27022 центнер тха дехкад. Из хул дахача шера цу ханача нийсдичу йийтта процент ду!

Паччахьалихенга тха дохкара план дина кхоачашъяьй Шелковской Наурски районий боахамаша. Ерригача республике нийчдаьчча тхан диъ дахььах хиз дакъа царга кхоач.

Тха доаннхилга алсамдаьнхарца Iалашдаьдз паччахьалихен план ханал хьалха кхоачашъьлга.

Тха данкхара лакхара хьокхамаш гойтад Шелковской районе племовцесовхоз, «Красный пахарь», «Коминтерн» аначеи Кирова цIерахчеи колхозашца, хIаьта ишта Наурски районе, «Красное знамя», «Россия» аначеи Ленина цIерахчеи колхозашца.

ХIаьнз жа дика Iангара дахара нийчо еш ба республика жа лелаелараш.

П. ГРЕБЕНЩИКОВ.

ЧIОАГIА ЛОАРХIАМЕ ДА

Тха ерригача коллективе раьза хинна тIаийца парте ЦК Пленума соцамаш. Массанена гуш да мел лоархIаме хувцамашц да промышленноте хургделаш. Цудухьа чIоагIа уйла ю завода хIара болхлочо, специалисто цу хувцамех баргболча пайдан.

Планированех лаьца Пленуме дийцар боккхача лоархIаме да производстве дегIаьхарга диллача. Масала, хьалхарIа плана кюттера доаькъош дар валовии товарнии продукци арахецар, хIаьта хIанз план оттаяш кюттердар лоархI—реализаци. Цу гIулаьнхо производства ритмичность тоаьрга, арахецаш йола продукци а планах йохна йиш хургьа.

ДIахо. Хьалхарга номенклатура на чуйоагIар завода арахецаш йола ерригача изделеш, уж наха эшар а ца эшар а ца лоархIаш. ХIаьта хIанз номенклатуре завода кюттера ассортимент мара хургьяьц. Ишта, гидроподъемникашн гидромеханизмашн цхьан боарамах арахецар заводо, гидромеханизмашца вIалла хоатташ йезащашехьа. ХIанз завода кулгалхой цоаш хьомаргIа малагIа продукци мел эш, мел хоатт, тIаннха цунга хьежжа тоаьргьа производство.

Сентябрьски Пленума соцамаша ихьы а дикагIа нъахьегийт, болхлой хьинар совдоах.

Д. ПЛАКСЕНКО,
«ГАРО» завода планово-экономически отдела начальник.

ДУНЕН СТАНДАРТАШ КАРАЕРЗАЯЬЙ

Iуйрийна нах балха хьабаккалехьь химкомбинате дIачуводача хьалтехача «Молне» массане дегаш «Iодолохаш хоам бир — № 17—18 йолча цеха коллективе дерригча дунен тIа эггара дикагIа йолча «А» ягача марках дола аьтон арахийдалга. Цу хана болх беш яр парте сентябрьски Пленузн.

Из толам баккхар дуьхьа дукха кхаьхьийтадар: цеха реконструкци яра кийчо еш хилар, тIаннха реконструкци йир. Эггара бехнтохкаме йола ха а хьаэттар: болх бе йоалаийта метаргIоалаш кийча яр цех. Цу деношка аргI-аргIаргIа деношн а бийсаш а цехе доахар цеха начальника А. И. Баева, технолога Р. А. Тихомировс, отделене начальника М. А. Дудошко, хIана аьлча цу деношка чIоагIаргIа эшар специалистий тIахьожам.

Комбинате шийтта шера кхаьхьегаш воагча смена начальника нов. А. Чижкова аьлар:

— ТIаийца социалистически денхарашка диллача ацетон Сийлахь-боккхача Октября сийна арахеца лерхIар, баьхьа, сентябрьски Пленума совгIат хилар цунах, хIаьта Октября сийна кердача режимах кхаьхьегаш план дуккха тIехнкоачашъергьа оаха.

Химкомбината коллективе кхоам лоаттаберIа комбината ерригча продукци дунен тIа ланхагIа йолча стандартах арахецара.

В. КУРБАТОВ.

АВТОМОБИЛИСТАШ ЯХЬЕ БАЬННАБ

Йохч-ПалгIай автомобильни транспорта управлене чIоагIача № 4 йолча автотранспортни боахама коллективе шерагга шерага тIехкхоачашъю план. Вай республикерча автобоахамашта юкъе яржача социалистически яхье хьалхара мотт тиг ледаеш хьайоагIа из коллективе. 1962—63-ча шерашка автобоахама коллективе Ерригоккни социалистически яхье пollагIеи кхоалагIеи мотт ныккхар.

Автобоахама дуккагIа бола боаьлой коммунистически кхаьхьегама ударник яха сийлен цIи яккхара кхоьсам лоаттаберIа. ХIаналехьа из сийлен цIи еннай 206 болхлочоа. Из цIи яккхара хьинаре кхаьхьегаш я ши автоколонна, бригадаш. Цига хьалха латтахра бригадех я нов. Хопрапиков керте латтта бригада.

1964-ча шера автобоахам кердача территоре дIабаьха безаш хиларах территорена реконструкци еш дукха балхан де дийзар. Тоае йийзар производственни помещеноеш. Ишта дукха балхан дир ну помещеннешка керда техника, оборудованн дIаоттаеш.

Технически обслуживани яра, автомобилашта текущи ремонт яра реконструкци йир профилактореча. Цига вIашагIьехлар машинашта обслуживани яра эша поточни линеш. Дерригча балхан боахама способага кхоачащдир.

ВорхI шера план ялх шереи ялх беттеи кхоачашъьлй. Ух шерара план ханал хьалха август бетта кхоачашъьлй до.

КПСС ЦК Пленума решенеши кренкинг-завода инициативеи доаг яра хинна хьал а ладьа, кхаьхьегама темнаш кхы тIа а лакхъара шерга социалистически яхь йоаржаьлй коллективо.

М. ПЛЮЩ,
КПСС Грозненски горкома инструктор.

270 ЭЗАР СОМ ПАЙДА БАЬБ

ПхелагIа бутт ба «Грозненфетгаза» управлене коллективо тIадоагIача шера чотах кхаьхьега. Лакха дикал йолча бензина эзаран тоннаш, газа миллионаш кубометраш арахийдай болхлоца ворхI шера планах йоагIаьчл ерригча.

Дика дакъа лаьцар рационализаторашен новаторашен семидесятка хаьдал хьалха йистеккхара. Лухьхьа тIехьхьарча шин шерен ах шерен 355 предложени производствана новкъйоалаьйй уххаза, цунах паччахьалхенна 270 эзар сома маьха пайда хиннаб.

Боккхача маьхе я ухх шера ин. Подставкин Иванен Порфирьев Иванен кийчъьл рационализаторски предложени. Лакха дикал йола доагор хьадара газ тоIайора итт атмосферага ккаччаьца. Цу гIулакхо дуьхьа эшар Iанарца хьаеш йола энергии. Iанаро хьаяь тоIаьчя газа энергии зехьь йовра. ТIаннха из предложени юкъйоалаьлчул тIехьагIа бытоеи сете йохийташ йола газ хаьсоса дIайдача дакъа чу тIолла такхIоалийт. Цу гIулакхо Iы ца эшача йоаккх. Из предложени юкъйоалаьра мукъаьлнича Iанара чотах итт эзар сом гаргга пайда хиннаб.

Цу предприяте коллективе юкъе хIанз ухх сахьаьте 59 новатор ва. Царна юкъе ба слесарь А. Ларочкин, токарь И. Кучеренко, кхьбараш. Новаторий гуттаьнна керте латтт йоккха балха опыт йола инженер-И. Артюхов.

Сентябрьски Пленума соцамашца хьежжа ихьы а айбе дага ба рационализаторашн шоай болх.

Б. ИЛЬИН.

Республика хьашка

Грозненски крекинг - завода коллективе дIадоладаь дика гIулакх хьал а ладьа Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцие 48 шу дуьхьа денна сийлеца кагъа бахара социалистически яхь йоаржаьь кхаьхьегаш ба Гудермески района «Дружба» совхоза шекара сеевла кхеерашц.

Шекар доаккхача заводе хIара дийнахьа ши бIаь тоннал совгIа шекара сеевла дIайохьийт цар.

Шоайла яхье яьнгача звеноша денна норматш тIехIхоачашъю. ХIаьта Д. Газаржаевас, З. Мадиевас, А. Габаевас, ишта кхьбараша дийнахьа ши-ихо норма кхоачашъю.

СУРТА тIА: (аьрдехьара аьтехьа) звеньевая Н. Содматина, В. Нестеренко, механизированни звено звеньевой Е. Ефимов, совхоза рабочкома председатель нов. Ахмадов хьоажаш ба В. Ефимова звенос кхеьча шекара сеевлаш.

С. ЧУХАРЕНКО.

ХА ЗЕХЬА ЙОАЯЦ

Хоаз латтача ханах биззаа пайда а эцаш сухалбаь шекара сеевла чуоцан боаьк Шаьла районеча «Автурнийский» ягача совхозе. Цу боахане ухх шера чуоца деаш — да 800 гектара тIара мера ойлаш. Ерригача отделенешка нело да еш болхаш. Цу ма хьоккхара, юкъкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 250 центнер мера ойлаш доал.

Иштта дика хьувкъам кхебе шекара сеевла кхеерий яьшIехьдаьнад шоай балхах дог лаьаш, де деза гIулакх ший ханнаьчь чакхдоахаш тIагIерта кхаьхьеграх. Тахан из культура чуоца хаза, сеевла кхеерий бIаргг ьъеет беркато.

Сеевла махулла сихагIа чуийца доваьрга отделене яьржача социалистически яхье хьаьца йоагIа Махадгажиев Абабукара звено. Ухх шера цо кхеаьй 36 гектар сеевла. ДуккагIа йола сеевла хьаьькка а яьнна кушкаш яь латт. Сеевла дIаьхьа ена автоматинашц дукха хьеац. Массава хьа а гуллийн машинашц сихха етта болх ка алапи эцаргда сеевла кхеераша. Ерригача совхозе хIара гектара йола план 136 центнер я. ХIаьта отделенера цхьаккха гектарник вац ухх шера 250 центнерал кIезигагIа шекара гектарникашца Исаев Ахьъяьда, Азиева Саруха, Мударова Халжата, Умаров Майра-Iаьлас, Сурхиев Нажас, кхьчар.

Дахьоаца дукхагIа мераз овлаш дала гIоргIи къахьегаш я Имуразев Имрана звено а. Дика хьийкий 26 гектара тIа цо кхеь сеевла. Цу участке долаш хIоца ейзар гектарница Алиева Довзадц.

— 6—7 шу да, — йоахар цо, — ухх отделене шекара сеевла кхоеча кхаьпца ах болх бу. Шерагара шерага дикагIа караерзалу сеевла кхеара говзал, цунга хьежжа лаккагIа уца хьувкъам а. Ухх шера йоькъал лаьттаьле а, тха звенос шийна хьалхашца деккар оттадаьд ше гIулакх деча хIара гектара тIара 250—255 центнерал кIезигагIа йоацан шекара сеевла чуа, аьлна. ХIаьта делаеча гектара тIара да чуца лерхI 260 центнерал чухнахьа йоацан сеевла. ХIана берригга низ тIабахийтаб оаха техкгагIа сеевла чуена довлара.

Ала дезаи да сеевла лелаерий кхаьхьегам вехьа на довлга. Цар хьечача кьих аккордно-премиальни алапи ду. ДIадахача шера чубенача хьувкъамах алапел совгIа шекар а делар царна. ХIаьта ухх шерага хьувкъам кхы а лаьхагIа хиларах боарамал совгIа молхаш теха доадаьд из 50 тонн фу.

Иштта дукха молха теха фу цхьаькха дича дIаде мегаргдац аьлча, из ворш доацар лерхI совхоза нулгалхоша.

Е. АРТЮНОВА,
Наьсарен района производственни управлене агроном-этномолог.

БОЛХ ТЕССА БИТАЧА...

Сентябрь бутт бенъьлучча хана гурахьа дув ялаташ дIадо белабелар Наьсарен района нхонихе совхоза механизаторашца. Дика нийчаь фу дIадувш да дукхагIа дола бохьаьнна. Цухьбанъда, массанахьа а иштта дац.

Масала, «Знаменский» совхозе хIанз а недохминнаташ теха нийчаьдац дерригча дIадув фу. Цу совгIа агронома-семеновда нов. Долгиева ший болх тесса белабарахи ше бехнтохкаме ца лархIарахи ткъаь итт гектара тIа дIадувча боарамо деаца фу дIадийнад. Боарамал совгIа идохминнаташ теха 50 тенн дикача кIина фу толхадьаь уххаза.

Нхоачамхиллал дIаде фу ца хиларах гурахьа ялаташ дIадув дина ха дIайохийт уххаза.

Боахаме я ПУ-I яха молхаш тохаш йола кхоъ машин, царех цаI мара болх биш яц, из а хIанз еха латт. Цу машине молхаш гочучоацан йола рычагнок нийсьь ца хиларах боарамал совгIа молхаш теха доадаьд из 50 тенн фу.

Иштта дукха молха теха фу цхьаькха дича дIаде мегаргдац аьлча, из ворш доацар лерхI совхоза нулгалхоша.

Е. АРТЮНОВА,
Наьсарен района производственни управлене агроном-этномолог.

ДоттагIал долчеи дIа-юха дувцар кхетадечеи хьалашка

КПСС-ен Советски правительствах кулгалхой переговораш хилар 5-ча октябре Бремле Судански Союз — РДА яхача парте генеральни секретарь, Малин Республика президент а правительства председатель а волча Модибо Кейтаца а малийски партийни паччахьалкхеи кхыча деятелашца а.

Советски ДагIоагIахьара переговорашца дахъа лоацан хилар КПСС ЦК Хьалхара секретарь Л. И. Брежнев, КПСС ЦК Президиума член, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин, КПСС ЦК Президиума член, СССР Лаккехьарча Совета Президиума Председатель А. И. Микоян, кхыбола официальни нах.

Цхьаькха а къайле йоацаьи доттагIал долаши долча хьалашка чакхъььнна уж переговораш йолча хана хьоахадир СССР-ан Малийнех юкъера вежарашца долеи барт-цхьаьгIоаи гIулакхаш дIахо дегIакхувларца, КПСС-ан Судански Союз — РДА яхача партенех юкъера бувзамаш чоагIдира дешаш, хIаьта иштта ух вIашаи дагабьлар хIанз дуьхьа хьалхашта юкъе латтача гIулакхий проблемашта.

Переговораш 6 октябре дIахо ергьа.

(ТАСС).

«ЛУНА-7» СИГАЛА ГIОЛЛА ЛЕЛ

ТАСС-а ХОАМ

Космически арен Маьлха системера планеташи тахкара оттаьлча программага хьежжа 1965 шера 4 октябре Советски Союзе Бетгахьа сигала яхийтай космически ракета.

Космически ракета тIа оттаьлй 1506 килограмм дозал долаш, Iилмаш тохкамаш дара эша бустамаш доахача аппаратурца кийчъьл йола «Луна-7» яха автоматически станци.

Из сигала яхийтай дуккхача лагIаьх латтача ракета новкъостаца. Ракета тIехьхьара лагIа хьалхарIа хиннача Лаьттан искусственни спутника промежуточни орбита тIа дьаькхар, хIаьта цул тIехьагIа шийна еннача программех Беттагхьа йодача траекторе тIа аьккхар автоматически станци.

Бустамаш доахен Iилмаши телеметрически аппаратура болх бе йолайолийт автоматически, гIетта лелара программага хьежжа, хIаьта ишта Лаьттара хьалтелаьча радиокомандаех я.

«Луна-7» ягача автоматически станце бечаь наькъара хьожаш, цун траекторе параметраш белгалйоахаш, Iилмаш хоамаш Лаьттан тIа Iочуийдеш бустамаш доаха кхаьста ший тайпара комплекс я. Расчетнечча гаргга йолча траекторе гIолла лел «Луна-7» яха автоматически станци.

1965 шера 4 октябре московски хенах 17 сахьаь дьаьча Лаьттанна ийисса тIера 67.300 километр гаьна яр «Луна-7» яха станци, ухх тайпара координаташ а йолаш: малахболахьарча гаьнадаь 113 градусн 2 минути, кьилбаседеьхарча шорапаш 13 градусн 20 минути. «Луна-7» ягача автоматически станце тIа оттаьлча ерригача аппаратура боарамагIа йолча бу. Хьакхаьча дерригга хоамаш кхоатадеш я координационно-вычислительни центр.

«Луна-7» сурт даьккхад

ПОСЕЛОК НАУЧНЫЙ (Крымски область), 5 октябрь. (ТАСС-а КОРР. М. Туровский). Боад бенначуьл тIехьагIа СССР Iилмай Академе Крымски астрофизически обсерваторе низ бола телескопаш Беттагахьа яхийта космически ракета тIехйоалаьча сигналарча участвана тIаскрайир.

...Болх бе йолаьлийтар дай-мехкара кхаьстта ший тайпара. Советски Союзен Европен эггара боккхачIа йола 2,6 метр шера кизга дола телескоп. ХIама дикагIа гойташ йолча электронни усилителе новкъостаца Iилмахонна сурташ доах цу тIа.

Цхьан хапна зем боах кхыча инструментаца а — 50 сантиметрови меникови телескопаца ланха чувствительность йола телевизионни система юкъе а йоалаеш.

Крымски астрофизикаца юкъеьккхай цар шоаш кийчъьл, йодаш йола объект ихьан сурта тIа кхаь тIадамах латтача зIанара хьисане белгалъе торо луш йола сурташ дахара метгд. Цо дикка аттагIа хулийт мальхара дахача дуккхача седькъашта юкъера объект хьалаха.

Iилмахоша хьийгача кьин дика аьттув баьлар. Земаш доахаш хьаькхьаьча даиеш хIанз хьоастаеш я.

ЧЕЛЯБИНСКИЙ ТРАКТОРНЫЙ

АБАКАН-ТАЙШЕТ (Абаканагара Курагинога ккаччалца) болча машиниаььа малхбузехьарча 104 километр йолча участка тIа гIолла эггара хьалхара электропоезд яхай. Пиплощьераши монтажникаши полотно электрификаци а яь кийчъьра юххера балхаш йистедоахаш боахх. Массава а болх бе болабала безаш ба нихъ ухх шера.

Сурташ тIа: лаьхьхьарчча тIа — Абакан—Тайшет болача машиниаьькъа тIа гIолла эггара хьалхарIа йода электропоезд Абаканера Курагина яха йоалаун я; лохехьарчча тIа — «Южная» гIиплощьерий группа (аьрдехьара аьттехьа) штукатурномаляри балхий бригада бригадир Алексей Карпович Задейко, штукатур-маляр Нина Павловна Шумкова, наькъа бригадир Лаврентий Егорович Алимпев, плотницкий бригада бригадир Петр Михайлович Мозговой, штукатур-маляр Людмила Васильевна Артамонова. Уж ерригача а коммунистически къахьегама ударникаш а гIиплой ветеранаш а ба.

Ю. Баркина сурт.
ТАСС фотохроника.

ПАЙДА БОАЛАШ

Моттигера инициатива дегIа а йоалаеш боахама боьхонаш шерьяр боккха пайда боалаш хIама да паччахьалхенеи къахьегамхошнен, эьлар ТАСС корреспондентана ше кьамаьл деш магнитогорски металлургически комбината керттера инженера А. Д. Филатова.

КПСС ЦК Пленумо оттадир плаший керттера хьокхам продукцена реализаци яра объем эьархIарца. Тха массане а ерригга уйла тIалхийта къахьегга дезарргда арахецача продукце дукхал лакхъяра. Тха хьаманта коллективо цу дакъе цахаддаш доккхий балхаш ду, хIаналехьа даьха толамаш а дика да. Цхьабахьъа, белгалдаккха дезаш да чона, болата, чакхдоаккхача аьшка дикал керда техникеи технологи производствана юкъехьахьарга, производственни процессашта автоматиаци яра хьежжа хургхилар.

Из кхоачащдара торенаш хIанз дуккхагIа хургьа. Iаьржача металлургте Министерство вIашагIйоллаьрда дикагIа порядок хургьа технически политике а. Бакъда, керда техника производствана юкъехьхьарга централизованни хьисане, материально - технически Iалашо яра хьалаш дикагIа хиларца сихагIа балха юкъе ахчхьарга ша.

Предприяте фонд дуккагIа хилийта лерхI, цунга хьежжа дикагIа торенаш хургьа цигара средташ хьа а эцаш техника оргаккхарга, болхлоцта материальни поощрени яргга дIахийтаргда, иштта цу фондера ахча дIаухийтаргда боахлой бытеи къахьегамеи хьалаш тоадарга. Оаха хьаллоац «лаьхара» планировать деча изделей номенклатура кIезигъяр. Нагахьа лаьхе даттача органа аьшк чакхдаккха заденеи елча, — дерригга кхетадеш ма дий. Тхо иа кхеташ дар: огнеупораша, чоп лоаладара, кIир, кхьйола продукци, кхьметтел мелаш доаца углекислота а арахецара планировани цар хIана ю. Из дерригга а предприяте шийна деш ма дий, тхона тхоаштта могаргда ший боарамах из продукци арахеца. Совленна деш хинна балхаш, отчеташ хIанз дIайоаларгьъ.

Промышленноста доал дара керда формаши методаши юкъйоалаяр балха массане безам тIабохийт, цу цхьан хинна лаьхбу хIаране бехнтохкам — завода директордгара болхлочунга ккаччалца волчунгара хьадех доагIаьча бесса гIулакх деш, технически экономически гарнени волаш, инициатива йолаш производства боькъонца вола да хургьа.

Б. ИЛЬИН.

КЪАХЬЕГАМ АТТАЧА БАККХАРА

Юртбоахама продукташ совхъхара эггара лоархIамерадар кхаьхьегама оесарле лаьхъяр да. Из дика хьетаду Ермоловски элеватора коллективо. Дукха ха я элеватора коллективо кулгаца болх бар юкъера дIадаккха лаьрхIа. Из дика гIулакх вIашIтIехьдаьккхад цар. Дерригача балхаштта механизаци яьй.

Кьонача коммуниста керттерча инженера Сатина Петрос кулгалдеш хиннача бригадо халача процессашта механизаци йир. ХIанз элеваторе хьоаьлийт. Сменах 500 тоннал сеевла алат доькъад цар. ХIанз кхы а къахьегама оесарле лаьхъяра резервашн лохаш ба уж.

Дика кийчо яьй коллективо хьажкIаш хьачуоцара. Дукха ба коллективо кулгаца болх бар юкъера дIадаккха лаьрхIа. Из дика гIулакх вIашIтIехьдаьккхад цар. Дерригача балхаштта механизаци яьй.

ХIанз сихденнад элеваторера балхаш. Дукха хул элеваторе коа хьажкIаш яьхьа яьхьа автомашинаш.

Хьалхара 100 тонн хьажжийй хьачуийдай элеваторе. Коммунистически къахьегама коллективе яха цIи яккхара тIагIерта къовсам лоаттабу элеватора коллективо.

Я. ЦУЕВ.

ПАРТИЙНИ ДЕШАРА КЕРТТЕРА МЕТОД

ДIАДАХАЧА шерел дуккхача хIамащца белгалдоалаш хургIа хIавара 1965—66 дешаран шу. Нагахьа саннa хьаллагIа историко-партийнин философин дешашта кхоачамболлашца уйла тIаIаохийташ хиннеаре а, ушк шерен Iаахорча шерашкеран марксистско-ленинскин теоре кертера кхоккхе а лакъа Iомаделра лоархIамечIара гIулакх хургда коммунисташтен парте бощаца активисташтен.

ХьалхагIа политически дешара системе деша багIараш дукхагIа хилийтара 1965—66 дешара шера вай республике дешара системо чулаьца 100 эзар совгIа саг вар. Тамаш а эг, еррига школашц, кружокашц, теоретически семинарашц политически грамотин болча пропагандистащца Iалаштье вайна ца магар. Цудухьа, хунда деший а дешар политически дешара системера занятеш лаьхьача идейно-теоретическин бодаме хуттa, еша хьаращца кIоарга-политически эзанеш эзанеш, коллективашка кхетама болх лоррагIа лелийтa.

Партийнн дешара системе кердача шерага кийчулуча хана дIаIаьхача шерашка дувлийта гIалаташ кхы керда ца далийта хьежар вай. Районий, городий, юхьхьанцарча партийнин организацеш шоай керттера уйла тIаIаохийтар эгIара хьалхарча аргIанна КПСС членаин кандидаташ политически дешара юкъеэзара, партийнн дешара ерригача эвеношта теоретически кийчо йоккха йолаш бола пропагандистащ вIашагIтохара. Марксистско-ленински теори Iомаярца коммунистийн парте бощаьча активистийн гIулакх безам хилийтар, КПСС политика кхетае цар дог дайтар, вай кадраш коммунистически уйлаеч дог тийца, идейни принципиальность йолаш, партийнн деший доладаш хилийтар, коммунизм хьалхьеча хьалда дехарашца хоачащца цца лоархIам лаьккар—цунах латт партийнн дешара маIан.

Коммунисташа теори кIоарга Iомаяро юхьхьанцарча партийнн организацей шоай лоархIам а лаьхьберга, промышленнин транспортнин предприятей гIишлонн, колхозий, совхозий, учрежденей, дешара заведеней коллективашца юкъе бу болх тоабара царна новкъостаI а лерга.

Бердача дешара республика ерригача районашца шерра аьржай нин шера деша дезаш йола юхьхьанцарча политически школаш юкъера политически образованн луш йола дIь шера деша дезаш йола марксизма-ленинизма ладий школеи.

Городашка: Грозне, Гудермеес, МалгIабике, районни центрашка: Орзжоникидзевске, Урус-Мартане, Шаьла лерттIа вIашIехьхьнха вIашагIенчаьл деша уьзарштца лаьхьера политически образованн лургIойлаш бола дешара формаш (марксизма-ленинизма сайрийпара университет, е цун филиалаш, партийно-боахама актива районнин школаш). Цхьа-баьхьда, шерагара шерага, цхьан лерраг1а марксистско-ленински теори Iомаеш йолча партийнн дешара ерригача звенышца пи-шиеГа лургIыгц деша багIаранна йинза эзанеш. Хеш маьарра, идейно-теоретически знаней боарам ше ма барра пропагандистах, цар теоретически кийчонах, шоай дехараш цIена кхоачащарах, методически кийчонах тийша ба. Юхьхьанцарча политически школайн марксизма-ленинизма лардий школайн дешара программаша чIоагIа лоархIамера декхарашца тIаьдехк пропагандиста—деша хуьзарш марксизма-ленинизма классический произведенеш тIа а политически литература тIа а болх бе Iомаделга. Цунца кхьаьстта а чIоагIа уйла тIаьхкийта еза пропагандисташа, юхьхьанцарча партийнн организацей, горкомий, райкомий секретараша. «Мадарра аьлча политически дешара вIашагIехьдоаккхача хана керттера уйла тIаIараве еза хIаранне ше-ше политически образованн яккхара, керттера, еррига а ше дIаьх хилар практике хьаьхьаька марксизм-ленинизм Iомаяра толлашгIа йола метод из хиларах тарра» яхача КПСС Центральни Комитето дIадехар халахете а, партийнн дешара системе дIа керталецца даш, цудухьа хIаранне ше-ше политически образованн йоаккхилга тIекъа а лисад.

Из эзаре а е ешн дале а дола дош кIоаррга Iомаделга Iалашцар духьа наха шерра торонашца яла еза политически литературта Iомадара, дIа-хьа дагадувлара, творчески дискуссии гIоттаеш безам боллийта бен даьхьа цар. Шоаш уйла ерсIойлаш Iомабе беза нах. ХIара деннарча вахарера явленеш, бIаьгIа-рашца вIашакхуьчIа, тайп-тайпара хетараш вIашин кийсде, практически вIаводаш е Iомабе беза уж. Зиаеш кIоаргеш чIоагIен хургъаш, нагахьа санна саххетамца цар уж Iомаьхь ца худе, идейни дог тийца ца худе.

Цунна дувзаденна дагадохийтаьча харшьхьа хургдаш гIорвальна юккхача книжка пропагандиста Н. А. Рубакина деший: «Бокъонца йола моллагIа а образованн ше-шийна дешар Iомадара наьхьаца мара йоаккхаш ян... ХIаранне шийтара, шийна тайна шиг безам а хинна деш а де гIерташ а мел дар, — ю кхы мел дозча хIамаг чIоагIагIа керта чу дужаргда... (Н. Рубакин, «Ше-шийца образованн мишта йоаккхаргьа», «Советская Россия» 1962, оагI. 52).

ШЕ деша а дешаш политически образованн яккхар партийнн дешара формаеш цца а лоархIам, марксистско - ленински теори Iомаяра массане а юкъара метод лархIа еза. Хьалхете а, политически дешара система уьх шера вIашIехьлыккхара результатаца хьаьхьокача тайпара юкъера образованн йолаш бола комунисташ юкъера политически школашца е марксизма-ленинизма школашца чуязаб. Цхьа парах дуккхачарга шоашка Iомалургдецарий, масала, «КПСС чурчен арахьарчен политика дешаш», «Къонача коммунизма нравственни юхьь яхаран санна йола темаш. (Уж еррига деший уьх шера кепа теха хургIа «Политическое самообразование» яхача журнала тIа). Белгталла, IомалургьгIа, цхьабакъда, из теркал даьхьал, парте райкомий пропагандан агитацин дуккхача отделашца лаьрхIаьяц хIаранне ше-ше дешар Iомадара форма.

Ше-ше, къаьст-къаьста дешар Iомаде безам хиннача коммунистанта лаьрхIа методически хьехамаш лу «Политическое самообразование» яхача журнало: дешара пособех пайда шиита эцарг-ба, царна юкъеэзара керда материалаш малагIаш а, практически заланеш могаю, и. их. дI.

Юртийн районийн кхаььгагIахой депутатий Совета ка болх беш болча, советсти строительство Iомае безам хиннача коммунисташтa

Барт бола звено

Къы з ихлагІа къахьета йиш яр механизатори, нагахьх санна комбайно хьжхаш дола аьта ГІадамаш силосни кІоагаш долча дІаккухьаш йола машиниаш хІезигга ецаре. Кхы а ши-кто машин эцаш я цу ГІулаккха кІезигаГІа иле а.

ЦхьаБакъда, Шаповалов Евгене хьажкІаш хьаькІаш йолча механизированни звенона кулгалду. Цера шера дика ГІажкІамаш долхаш хьайоагІа цун звено. Бакъда, агтара дикагІа толам уж шера бабкхаб цо.

300 гектар мара ца лелаДьча Шаповалова кулгалдеча звенога 1140 гектар аьлта делар соаьга гуразьа. ХІаьта комплексно-механизированни хІуттаргІ эгаьккхьгар звено. Хьалха вин мара ца хиннача 12 механизатор вахар цунна юкъе.

Уж шера 150 гектар кІа, 190 гектар мух, 270 гектар рожь, 260 гектар хьажкІаш, кхыйола культураш а хиннай звенос лелаеш. План 14 центнер мара йоацача ТІара 18 центнер совгІа чудера звенос ка бола ялаташ.

ХІанз башха-дика хьалхина хьажкІаш чуэцаш ба звено членаш. 130 гектара тІа кІеиЛ ца платийна лаьрІІа. 160 гектар совгІа хьажкІаш ІІанзалець чуийца яьнай. ХІара гектара тІара 45—48 центнер футалЬьха хьажкІаш яла мегаш я пІаьа чуэ саарш 26 центнер мара йоацача.

Хьажкіаш чуэца йолаьчь хьалхарча пийнаьха денз комбайн текхаеча трактора тІа хьажкІаш хьалхарча звеньевой ше. Цун комбайнер ва звено член Кутаев Леча.

Сменни норма дика тІехкоечаЬшю цу шинне, сменах хьажа езар кхо гектар мара йоацача 4,5—5 гектар хьажкІаш хьокх цар.

А. ЛОЛИЕВ.

Къахьегама доттагІаЛ

Гудермесерча педагогически училища шоллагІча курса студенташа «Новогрозненский» яхача совхоза къахьегамхошта гІо де лаьрхІар.

Бартаца арабаьлар студенташ кхай тІа болх бе. Сихха 50 гектара тІара шекара свекла чуийца баьлар уж. 4000 центнер совгІа мерза йолаш ІІадахІитта студенташа шекар доакхача заводе.

Хьинаре къаьхьийгар Макаренко Викторе, Красильникова Клавдия Сергеевнаеи кулгалдеча группаша, иштта кхыбараша. ЧІоагІа раьза ба студенташа беча балха совхоза кулгалой.

Шоашта дирекце доаттадеча гІулаккхаштен кийчбеча кхачанен раьза ба студенташ а. ЦхьаНа къахьегаш боаккха студенташтен хьаькІаш-хоштен юкъе чІоагІа доттагІаЛ тосаденнад.

А. МАГОМЕТОВ.

Къахьегама доттагІаЛ

Гудермесерча педагогически училища шоллагІча курса студенташа «Новогрозненский» яхача совхоза къахьегамхошта гІо де лаьрхІар.

Бартаца арабаьлар студенташ кхай тІа болх бе. Сихха 50 гектара тІара шекара свекла чуийца баьлар уж. 4000 центнер совгІа мерза йолаш ІІадахІитта студенташа шекар доакхача заводе.

Хьинаре къаьхьийгар Макаренко

ЭКОНОМИЧЕСКИ ОПЫТА
Заочни школа
„ДОАЛ ДЕ ЮМАЛЕ"

ЮРТА боахама экономика Юмаду тайн - тайнара лостамаш долча колхозеи, совхозеи латта берига юрта боахам экономически дегІаахара закономерносташ. Цо кхетаву социалистически юрта боахама предприяте формаех, юрта боахама доаькъой структураи дикаеча ІІанзаЛ аьчеи кІезигагІа а лолаш продукти аьхьгара ІІадаькъа аьхьгара ІІадерзадаьчь дукхача кхыча дешаех.

КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) Пленумо шерра ниКъ хьаБийлар колхозхой, совхозийи кхыча юртобоахама организацийеи боллой творчеси инициативана пленаш уьттаарен юртобоахама производство дегІайолаларен гІулакха. Моттигаша йизза инициатива яларо, кІа, рожь, дуга, бежана, хьаькхий, устагІан дуах эцачеи ДІачуеларчеи хана царех тела мах дикка лакхбаро, МТС-ашкараийцача техникаш ІІадиса декхар экономически эсалча колхозашта тІера ІІодаькхаро, колхозаштен совхозаштен тІера индивидуальни студеех тІадиса декларех цьаьдола дакъа ІІадаькхаро, закупочни мальаш даькхаГІа долча моттигашка 1965 шера 1-ча аппаре юхедисача фуьн, доакъарий мальхаи а балаьсаш тІара кьонча хьайбай мальхаи а ну закупочни мальашцаийсдаро, партен правительстван чакхдоахача кхьаДолчаьа гІулакхашца а колхозаштен совхозаштен торо лургІья шоай экономика духха ца ялалехь дикка чІоагІе.

КПСС ЦК мартовски Пленума материаланга къастеча уйла ІІаьхийтай Іилма ларде а лувцаш юрта боахам лелабара, хІана аьлча йоккха механизированни юртобоахама производство эффект а йолаш дегІаахувьа йиш ю Іаймаеи толашагІа йолчь опытаи карагІдаьшкарех шерра пайда эцаш хилча мара, чакхйоахаеи йола мероприятеи экономически гІойлІенегІа хилар боКъонна бакъдаь хьаькІаш хилча мара.

Юрта боахама экономика лоарХІамера проблема — хІара гектара тІара мамотта дуккагІа юртобоахама продукци йоаккхилга керттера бустам а болаш йола юртобоахама производство ІІанийсьаРи цунна специализаци яри.

ДІадувча лаьттай структура оттаеча хана товарни продукци яккхара паччахьалхеен заказ ахоачаидде дезаш хилар теркал а деш, белгалдаккха деза цу боахаме кхейча пайдакагІа йола культураш малагІаш я.

Уж шера а перспективанга лаьрХІа а ДІадувча лаьттай эффективни структура кийчьелга керттера декхар кхочаидаргна — ялат, дуХх, шурш, кхыйола продукташ дуХхагІа яхара ІІадерзадь хІла деза. Цуущ ІІадувча лаьттай структура ПІан оттаеча хана теркалданга дарГІаш боахаме мел доахан да а уж дебадара мел торопаш я а.

Ха деза, лаьтта ледадара рационални система ларда тІа оттаьча ДІадувча лаьттай структуро пий ДІа оагІонаш производства культура тІа-тІа тоеш хилча мара ТІаьхьа-кхарг на хилар. Цуущ а из оттаеча хана юкъеХатХа еза еррига юртобоахама культурай хьУвькъм чІоагІа лакхбелга Іалаидергдоча организационни агротехнически мероприятей система.

Хьаьбай боахама доакъош віаьгІдохх Іалама хьалех пайда дикагІа эца йиш хиларга (даьГІенаш тоношан хиларга) хьежжа, йоккхийча городашеН боллой носелаштен гарга а ювш, цита баха болхлой шурийцеи фуэшцеи дикагІа Іалашбе йиш хуррйолаш, ІІаьхьа дулхи шурий продуктаШ-м ІІаьшнара а хийца тІакхаХа йиш я.

МОСКОВСКИ ОБЛАСТЬ. ЕргиГсоюзиН доакъарий Іилма - тохкача институте хьаьвй керда машина - погрузчик — «ПАС-ВИК» яха аммониазтор. Ше санГаранкара е бурТаннаКара хьаьйоХатшехь аммиачни хий а десташ силос кийчьергІолаш я из. Цу машинах найда ийбе йиш я хоЛаШ арГІаниН даьча аьлах е чаг кагаш яхара а уж автомашинашта ПІаьовтара а «ПАС-ВИК» яхача машина «БеДорусь» яхар мо йолча трактороца болх бен а трактористо ІІаланЬеН а я. Сахьата 10—15 тоШ таХхоёокХу. Цу тайнара йола массеХк машина хІанзлелхьа а дукхХача колхозашкен совхозашкен болх бен я.

СУРТА ТІА: «ПАС-ВИК» яха погрузчик - аммониазтор.

Н. КУЛЕШОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

ЮРТА БОАХАМА ЭКОНОМИКА ЧУЛОАЦАМ

Шоллагіа заняти

КПСС Программа тІа белгалдаьккхад: «парте кьаьстта лоарХІам бу капитальни вложеней эффект лаькхьяра, ІІойлеиагІен ехомегІен дола капитальни балхий лостамаш харжара, капитальни вложеннка ДІадахІитта-чІара сома ДІадувча ІІадерзадь ІІаьнарна ецар). Техникаш боахаме найда эцар экономически гІойлІе йолаш ХІаьр баьхьеча хана цун экономически эффективность хьаьхьоькаш да ДІабоада кхьаьхьаГІо-лоХбаро кхьаьхьама обсаре лакхьяро, производствена хула зенаш кІезигдар.

Юрта боахам технически кийчьелга кхьаьхьаГІо производствоИ віаШгІехьожкхара прогрессивнегІа йолча формашцеи методашцеи тардеи хіла деза. Хіанз колхозашкеи совхозашкеи кхьаьхьаГІо віаШгІехьаккхара керттера форма а лоарХІамеГІара производственни бригада (даьГІенаш тоношан хиларга) хьежжа, йоккхийча городашеН боллой носелаштен гарга а ювш, цита баха болхлой шурийцеи фуэшцеи дикагІа Іалашбе йиш хуррйолаш, ІІаьхьа дулхи шурий продуктаШ-м ІІаьшнара а хийца тІакхаХа йиш я.

МОСКОВСКИ ОБЛАСТЬ. ЕргиГсоюзиН доакъарий Іилма - тохкача институте хьаьвй керда машина - погрузчик — «ПАС-ВИК» яха аммониазтор. Ше санГаранкара е бурТаннаКара хьаьйоХатшехь аммиачни хий а десташ силос кийчьергІолаш я из. Цу машинах найда ийбе йиш я хоЛаШ арГІаниН даьча аьлах е чаг кагаш яхара а уж автомашинашта ПІаьовтара а «ПАС-ВИК» яхача машина «БеДорусь» яхар мо йолча трактороца болх бен а трактористо ІІаланЬеН а я. Сахьата 10—15 тоШ таХхоёокХу. Цу тайнара йола массеХк машина хІанзлелхьа а дукхХача колхозашкен совхозашкен болх бен я.

СУРТА ТІА: «ПАС-ВИК» яха погрузчик - аммониазтор.

Н. КУЛЕШОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

ІАННА ДИКА КИЙЧЪЕ ХЬАЙБАЙ ФЕРМАШ

Хьайбаш ледадерий балха эггара лоарХІамеГІара хьа я Іа. Дика толамаш доах доахан Іай чуэовцаьра дикей ханнаьлкеи кийчо яьчь боахамашца Духхьал Іанна заманхь хьайбаШта ГІулакх дарал соегІа, царгара йолла продукци совьяькка деккар да хьайбаш ледадерий.

Шурен, ерашца, тхан кийчдара эйс бетта план ханал хьалха кхочаньяй республика совхозашен колхозашен. Гаргарча деношка кхочаньергьа паччахьалхеенга дуХх доХхара йиш бетта план а. Духьхал 21 сентябре денз 25 сентябре кхаччаца приемни пункте цхьа эзар тонн гаргга дулх ДІачуеннад.

Дика толамаш лаьхьа Гроэненски, Урус-Мартана, Шаьла, Сунженски, Наурски районашкарча колхозашен совхозашен. Кха тІара оалхазарен сагІеча Ермоловски совхоза коллективо хьайбай продукцит яхара паччахьалхеен план дикача хьокхамашца кхочаньгьо. Укхаза паччахьалхеенга ййс бетта ДІадала дезачь дуХхах 105 процент ІІаденнад, шура— 119 процент, фуэш — 111 процент.

Гроэненски района 1 Мая ЦІерачча колхозерча доЛрка Мишуко Нинас БархІ бетта хІара беттача Іаттагарг 2326 килограмм шура яьккхай.

Иштта хІинарге къаьхьегаш ба хХ «Зеношка «Шалинский», «Энжевский», «Автуринский», «НадраноВский» совхозашкарча хьайбаШ ледадерашца а.

Хьайбаш ледадерашца тІагІеРгга бечаа балхо тешаа ду хьайбаШ продукци паччахьалхеенна ДІаллара шера планг кхочаньергхІаргга. Доахан ца дойташ Іаннгара дахарш царгара йоаккха продукци кІезигГу. Йагахь санна боахаме ча. силос, Бой мара кхы тайна доакъар деце, жом, патока тохаш, Іанарца кІаьдцеш кийчде деза из.

КІезнга лоарХІам болаш дац хьайбаш ледадерен царна Іунал дарен боКъонаш лертІІа кхочаньгьр а. Доахан чуэоацаг эа хьаТІаьхьайбаШ. Цудухьа ІІаьхьа а кхы ІІаьхьа а ненеш Іаьш иштта кийчьаьй хьажар лоарХІаме да. Уж шерарча екъьча гуйрено хьайбаш ледадерий планашт толхийр. Ханал хьалха чуэоцаде дийзар доахан, хІаьта шоай ханна из да даьча доахамашца доахана ду шура лаьтІьелар Гроэненски Гудермесски районашка. Отташ заттта хаьл сихха кхета а дь «Энжевский» совхозе шоай ханна дикза дарГІоадаГІар: доахан чу а соцадь доакъар дехха баьлар, из бахьан доахан шура эшаяра меттеа совьяькхьяр. ХІаьта лоалахарча «Октября 40 шуу» яхачча совхозе из ца дарах дукха шура яйра.

ХІанз шекар доаккхача заводе жом, патока кхочаьм болаш я. ЦхьаБакъда, дукхагІдолча боахамашца ХІанз а кІезнга ДІакхуХь из мазхера доакъар. ХІанз а доахан чу ца соцадарцеи жом чуБотта кормушкашца на хилдиеи дувзаеина да ца.

Доккха декхараи хьалхашка уьтдалу Іай доахан чуЛатта поменешеи дика хилийтара. Тайп-тайнара чьайбашта, кІаьстта къопаХарашта чІоагІа новкъа я поменешецкара тІунал. ІІаьдача, шийлача поменешеКка пайда боаиаш дегІаапара дукха йІовхал йолаю хьайбаша, хІаьта сов ЯІайха хилча цар дегІаех а латаш. ЙІовхал 5—6 градус хила еза. Цудухьа сиВозиик хуррйолаш дика йІоаХье еза поменешеи.

ТІехьхарча шерашка вай республика колхозашеи совхозашеи кергда Іодаьча Іаьсашта Іана замалахь диспаиси яха дазар хуэ. Цу дазарах че коачлу хьайбай. Земаш даьхача гучадаьлар, вай республика хьалхарча къонеи доккхеи хьайбаш кхабара а ледадара а режим телхарах из хуэаш хилар. Іалаьмате дукха даьрхІар из лазар Урус-Мартана, Гроэненски, Шаьла районий доахамашца.

Из лазар ца хилийтара керда Іодаьча Іаьсашта даь ца Іеш ший хилханнаьла профилактически ГІулаКхаш де деза сеча доахана а, уж пхоара долча хана а деккача ТІехьгІа а.

Эггара хьалха хоадмаьллаш ДІадаккха деза ваьхка дезденна лакъа доахани духьашца даькка шинарвоча поменешенна е ВІалла поменешеи а йоацаеи кхоаленашта кІаьл ноаттаду зенера ГІулаКх. ДуххагІа йолча хана ду гуппаьл доча доахана ВІ даьрг а во дер деЛк — хуэш ІІадеза доакъар, витаминни минеральни подкормка ВІалла я я я. ХІаьта иштта ГІулаКх а деш доахан кхоабаш хилча низ боа ІаьсиЙ кхеЛ ца ЙІаьхьа хилча деза, ХІана аьлча ВІаРчача кхочаньергьа ТІехьгІа а.

ДІадаккха деза ваьхка доахани шинарвоИ оттаьЛча пермах ДІадаккхарцеи, минеральни веществаш деза, витаминашцеи Іалаидцаь хІла деза. Лакъача доахана дика минеральни подкормка тела еза: дийлаьхь 100—150 грамм тух, 60—70 грамм аьхьа тІехь, цхьа бІаь Іаьта лаьрХІа микроэлементий смесь: шиь грамм йодисти калиЙ, 3 грамм хлористи кобольт. Ц! микроэлементий смесь ягг литр ДІайха хий а техе йоІІа а йий дийлаьхьеи буси дуллача доакъарах ДІатох.

Хьайбаш чуэоатдаду поменешеи йІайхеи варГІатеи хуЛе дика Іангара даргІа доахан. ДІадаькха пера поменешеи кІе хилдиеи «Гороп» ахачча колхозе дукхя доахан дайра. ХІанз а цхьадолча боахамашца кхоачамхІаргІа ера ГІехьайбаСлй. ЦхьоаІагІа сентябрь хьаТІаьхьоачаи доакъарий ТІехьгІа ера ГІехьайбаСлй. ЦхьоаІагІа сентябрь хьаТІаьхьоачаи ТІе коровникех кхеЪ мара ремонт вь кийчьаьнц, хьалъяь яьнаеш шиЪ телятник. Уж санна дола кхоачамбоаданаш кхыча боахамашца а.

ХІанз республика массаЙолча колхозашеи совхозашкеи поменешеи Іана кийчьаьйий хьожаи комиссеи я. Производство кІоаргга йовзаш, доаЛш дола кхоачамбоаданаш гуча а доахаш уж ДІадахара диНза даргІонар де деза цар.

ДуххагІа долча дакъе доахан Іангара даХара болх ВІаШтІехьбаьккхарга хьежжа хуррда хьаТІадоаГІача шера хьайбай продукци духхагІа яккхар, из паччахьалхеНга йоХхара ІІаа кхочаньгьр.

Г. ПЕТРОСОВ,

Нохч-ГІалгІай АССР-а юрта боахама министерства вонхчагІа вола зоотехник.

Балхах дика ка йоалаш...

Хьайбай продукташ яхара ІІаа ханал хьалха кхочаньгьара социалистически ниье а бабина дика толамаш доах Сунженски района «ІІе Лекар» яхача совхозо ИкъхьаЛ хьайбаш ледадерашца.

Уж шера планах 1210 тонн паччахьалхенга шура йоХха еаш бар колхоза хьайбаш ледадерашца. ХІаьта ХІанзле дика хьоанал йеІа цхьа зэар тонн шура ДІаенна бабиньб уж. ЦорХійнер 210 тонн мара яц. Цар гойтачча лаьхача ЦьокъамашкА ЦьЖача тешшаеи аІа йиш я, шу чаьхьдала дукхха хьалха хьайбаш ледадерашца шера плАн кхочаньергьаьр.

Ше беттачча яІхаІІта Іаттах ХІаранегара ши бІаь килограмм шура яькхьа аьнна ше ІІаийцача декхарах дика доарХІаьу Левинштейн Федор. ХІара Іаттагарг 2080 килограмм шура а йоаккхаш ханал хьалха кхоачашьЛЙ цо шера плАн.

Иштта ІІаа кхочаньгьа гарга я доярка Бугаева. Ше беттача яІхаІІта Іаттах ХІаранегара планах шера 2100 килограмм яккха еача хІаНзле 1812 килограмм ЬЬккаЙ цо.

Колхоза ЦокъарчА хьайбаШта плАнах ятт зэар тонн силос йолаш еаха яІх зэар 270 тонн еІІаЙ. Цунца ЦьхьаНа ІІаьшшу гІожа доакъар а. ХІанзле 439 тонн йоІ ЬЬккха, хьайбаШа ІІа доаккхардогІча поменешенна юхе хьаТІаьхьа арГІаН а дь, бекхтоХкамерча сагага ДІаенна.

Ча а да дика доакъар. Жом, патока тоха ча дика дЬ хьайбаШа. ПІаьвх 20 зэар центнер ІІаІІаЦе деЗача, гурахь дувча ЬЬлатаьлА мужъа а доахаш ханнаьха арГІаН а дь ВІашкатехад 24 зэар 300 центнер ча.

ЦоХ кхочамбаь ІІаІ колхозхой. Гар гидуагрий кийнех а ВІаПкатеха арГІаН даьЛ. ХІаьта иштта ІІаІІаШу деЬкъ ІІадамаш а. Силосца эиь гидуагрий кийнашн деЬкъ ГІіаІІ дика ТІаІІ дуъ доаханна.

Цу дерригне торо хуЛийтаргьа хьайбаШ ледадерашца ЬЬкъа ІІа бежаН ДІа ца кьастийташ доахан дика Іангара ЬЬхА.

А. ГОРИН.

ЮРТА БОАХАМА ЭКОНОМИКА ЧУЛОАЦАМ

Шоллагіа заняти

КПСС Программа тІа белгалдаьккхад: «парте кьаьстта лоарХІам бу капитальни вложеней эффект лаькхьяра, ІІойлеиагІен ехомегІен дола капитальни балхий лостамаш харжара, капитальни вложеннка ДІадахІитта-чІара сома ДІадувча ІІадерзадь ІІаьнарна ецар). Техникаш боахаме найда эцар экономически гІойлІе йолаш ХІаьр баьхьеча хана цун экономически эффективность хьаьхьоькаш да ДІабоада кхьаьхьаГІо-лоХбаро кхьаьхьама обсаре лакхьяро, производствена хула зенаш кІезигдар.

Юрта боахам технически кийчьелга кхьаьхьаГІо производствоИ віаШгІехьожкхара прогрессивнегІа йолча формашцеи методашцеи тардеи хіла деза. Хіанз колхозашкеи совхозашкеи кхьаьхьаГІо віаШгІехьаккхара керттера форма а лоарХІамеГІара производственни бригада (даьГІенаш тоношан хиларга) хьежжа, йоккхийча городашеН боллой носелаштен гарга а ювш, цита баха болхлой шурийцеи фуэшцеи дикагІа Іалашбе йиш хуррйолаш, ІІаьхьа дулхи шурий продуктаШ-м ІІаьшнара а хийца тІакхаХа йиш я.

ТІагІеРгга къовсам лоаттабу еррига растениеводеташ хьайбайн продукташ паччахьалхенга йоХхара план кхочаньгьара. ТкъоалагІа сентябрь хьаТІаьхьачаи доакъарий ТІехьгІа ера ГІехьайбаСлй. ЦхьоаІагІа сентябрь хьаТІаьхьоачаи ТІе коровникех кхеЪ мара ремонт вь кийчьаьнц, хьалъяь яьнаеш шиЪ телятник. Уж санна дола кхоачамбоаданаш кхыча боахамашца а.

ХІанз республика массаЙолча колхозашеи совхозашкеи поменешеи Іана кийчьаьйий хьожаи комиссеи я. Производство кІоаргга йовзаш, доаЛш дола кхоачамбоаданаш гуча а доахаш уж ДІадахара диНза даргІонар де деза цар.

ДуххагІа долча дакъе доахан Іангара даХара болх ВІаШтІехьбаьккхарга хьежжа хуррда хьаТІадоаГІача шера хьайбай продукци духхагІа яккхар, из паччахьалхенга йоХхара ІІаа кхочаньгьр.

Г. ПЕТРОСОВ,

Нохч-ГІалгІай АССР-а юрта боахама министерства вонхчагІа вола зоотехник.

Боахамаш дегІаахара перспективаш

ДогІаш ца делхаш ушх шера ха во лаьттаяле а хІара гектара тІара 29,6 центнер ка бола ялаш чІоца торо хилар Урус-Мартана районе совхозан къьхегамхой. Из бахьан долаш хьажкІаш йоацаш заданел шоаш дуХхагІа ялат ДІаделар боахамаша. ХІанз ювседиса балхаш толамца чакхдахара шоай ина тІабахийта кхьаьгаш ба юрта боахама кхьаьгамхой. Чуэацаш латт шекара свеклан ялатийна лаьрхІа хьажкІаш, доакъар ІІаланцІа зэар ца, мошача доакъарах ялатийнеи лаьрхІа гурахьа юн культураш ДІаюв.

ТІагІеРгга къовсам лоаттабу еррига растениеводеташ хьайбайн продукташ паччахьалхенга йоХхара план кхочаньгьара. ТкъоалагІа сентябрь хьаТІаьхьачаи доакъарий ТІехьгІа ера ГІехьайбаСлй. ЦхьоаІагІа сентябрь хьаТІаьхьоачаи ТІе коровникех кхеЪ мара ремонт вь кийчьаьнц, хьалъяь яьнаеш шиЪ телятник. Уж санна дола кхоачамбоаданаш кхыча боахамашца а.

ХІанз республика массаЙолча колхозашеи совхозашкеи поменешеи Іана кийчьаьйий хьожаи комиссеи я. Производство кІоаргга йовзаш, доаЛш дола кхоачамбоаданаш гуча а доахаш уж ДІадахара диНза даргІонар де деза цар.

ДуххагІа долча дакъе доахан Іангара даХара болх ВІаШтІехьбаьккхарга хьежжа хуррда хьаТІадоаГІача шера хьайбай продукци духхагІа яккхар, из паччахьалхенга йоХхара ІІаа кхочаньгьр.

Г. ПЕТРОСОВ,

Нохч-ГІалгІай АССР-а юрта боахама министерства вонхчагІа вола зоотехник.

Кхьаьстта чІоагІа дог ГІоздаьккхар КПСС ЦК центрбарчи Пленума решенеша Нькьаерчча хІамаш тегача № 4 йолча фабрика коллективо. Ийс бетта план 101 процент кхоачашьЛй. Арахецача продукце ца ДІадодар 3.2 процент лоХдаьд. Цо торо хилийтар паччахьалхенна ДІаэлара план кхоачашЬе а ТІехьхочашЬе а.

А. МАТЮШИНА,

КПСС Урус-Мартана райкома секретарь.

Балхах дика ка йоалаш...

Хьайбай продукташ яхара ІІаа ханал хьалха кхочаньгьара социалистически ниье а бабина дика толамаш доах Сунженски района «ІІе Лекар» яхача совхозо ИкъхьаЛ хьайбаш ледадерашца.

Уж шера планах 1210 тонн паччахьалхенга йоХхара еаш бар колхоза хьайбаш ледадерашца. ХІаьта ХІанзле дика хьоанал йеІа цхьа зэар тонн шура ДІаенна бабиньб уж. ЦорХійнер 210 тонн мара яц. Цар гойтачча лаьхача ЦьокъамашкА ЦьЖача тешшаеи аІа йиш я, шу чаьхьдала дукхха хьалха хьайбаш ледадерашца шера плАн кхочаньгьергІолаш.

Ше беттача яІхаІІта Іаттах ХІаранегара ши бІаь килограмм шура яькхьа аьнна ше ІІаийцача декхарах дика доарХІаьу Левинштейн Федор. ХІара Іаттагарг 2080 килограмм шура а йоаккхаш ханал хьалха кхоачашьЛй цо шера плАн.

Иштта ІІаа кхочаньгьа гарга я доярка Бугаева. Ше беттача яІхаІІта Іаттах ХІаранегара планах шера 2100 килограмм яккха еача хІаНзле 1812 килограмм ЬЬккаЙ цо.

Колхоза ЦокъарчА хьайбаШта плАнах ятт зэар тонн силос йолаш еаха яІх зэар 270 тонн еІІаЙ. Цунца ЦьхьаНа ІІаьшшу гІожа доакъар а. ХІанзле 439 тонн йоІ ЬЬккха, хьайбаШа ІІа доаккхардогІча поменешенна юхе хьаТІаьхьа арГІаН а дь, бекхтоХкамерча сагага ДІаенна.

Ча а да дика доакъар. Жом, патока тоха ча дика дЬ хьайбаШа. ПІаьвх 20 зэар центнер ІІаІІаЦе деЗача, гурахь дувча ЬЬлатаьлА мужъа а доахаш ханнаьха арГІаН а дь ВІашкатехад 24 зэар 300 центнер ча.

ЦоХ кхочамбаь ІІаІ колхозхой. Гар гидуагрий кийнех а ВІаПкатеха арГІаН даьЛ. ХІаьта иштта ІІаІІаШу деЬкъ ІІадамаш а. Силосца эиь гидуагрий кийнашн деЬкъ ГІіаІІ дика ТІаІІ дуъ доаханна.

Цу дерригне торо хуЛийтаргьа хьайбаШ ледадерашца ЬЬкъа ІІа бежаН ДІа ца кьастийташ доахан дика Іангара ЬЬхА.

А. ГОРИН.

РОССЕ ПОЭТА

КОНСТАНТИНОВО яха юрт (Рязански область). (ТАСС. корр.). Сергей Есенин вьаьча юрта хьаДийлад поэта ПІа-музей. ХьалхаГІа из долаш хиннача тайпара, аьккех ДьЬа ХьарХочи ГІаГІа латт менги, истол, самовар. Шоаш хиннача моттигашца са сахьат а книга а. Уж ХІамаш ар хІанз вайна гььина доЛча цу шерашка Сергей Александровича гонаХь хиннраш. Ше долчча бесса дисад цо книжежаш чудоаздадь ХІамига дахчаи ГІоэргацІГІ.

«СЕРДАЛО»

3-ГІа сагІ. 7 октябрь, 1965 шу.

Доазол дехьарча

ЦІАЬКХА А БОМБАШ ЧУЙИЙТТАЙ ДРВ-е

ХАНОЙ, 4-тІа октябрь. (ТАСС). Американски тІема самолеташ 2-ча октябре ДРВ цІаьхха тІа а яьхха бомбаш чу а етташ тІом бир Тхан-Хоа, Нге-Ан ахача провинцешкарчаш лах бахача моттигашка, ишитта бомбаш чуйийтай Хайфон ахача городе, яхаш хоам бу ВИА ахача агентства.

Самолеташа духьал тІом беш чуййтар цхьа самолет. Иштта нийсъьйча ланнеех Вьетнамски хьакІа армс частеша 1964-ча шера 5-ча августа дена 1965-ча шера 2-ча августага кхаччалца ДРВ территоре тІа чуййта американски самолет 628 я.

ДЖАКАРТЕРА ХЬАЛ

ДЖАКАРТА. Джакартана тІаьхьожан лелабу арме. Радиоца хьаьхкайнаьй пленка тІа діаязъь йола Сукарно заявлени. Це белгалдаьккхар хьаьхча санна деррига ІаьдаІ шиЙ бе доаллилга. Президента тІаьхьийхар гонехлкъ сагота ца хилара. Ханна тІема низий главнокомандующдеш генерал-майор Русиасамудор хьожкавь хилараг дувц заявлене тІа. Генерал-майора Сухартона тІадоиладь доехар да столице йиззя порядок хилийтар. Индонезе столице сатийна я. Укх дерригача деношка массаза санна дар городера захар. Предприятеш, учреждениаш болх беш яр. Массаза санна санъердаме яр улицашка а. Духхьала цхьайолча майдашка, наьнІаьш тедача моттигашка мара паттацаг таннаш, броневикаш, йоккхий топаш, пулеметаш. ЦІхьаккха тайна тІом баЦар городе. ХІаьта бийсашка хьехьозар юкъ-юкъе юала топаш. Духхьала цаІ мара йоаца информаце источник я Джакарта радио.

УРУГВАЙ КОМПАРТЕ 45 ШУ ДИЗАРА ЦІЕЙ ДЕЗДЕШ

МОНТЕВИДЕО. Мехка йоккхаГІ-йолча заде — Пеньярол яхача двоРеце — хилар Уругвай Компарте (КПУ) 45 шу дизара хетаьл йола массовя митинг. Митинге къамаьл дир КПУ ПК хьалхарча секретара Аристменди Роднея КПСС делегеце керте латтача В. И. Степакова, кхьчар.

Уругвай Компартера КПСС ЦК дохьийта моаршал Іо а деншан В. И. Степакова дай къамаьл ЧоагІа тІоаРаш детташ «ДаьхьаІа хийла Ленина компартия», «ЧоагІолда уругвайскин советскин хьалхарча юкъера доттаГІаалаг» яхаш цІоГІаРу детташ тІаийлар. КПСС ЦК цІерах В. И. Степакова ДІаделар уругвайскин коммунисташа ТІом беш хьаьнІ тІадожаделг йола революци. Массаде слар уругвая къаман турпала Хосе Артигаса болх.

Цига вІашагІкхийтараша массаза реъза а йолу ІаийІар континенте политически гІулакхаш бахьан долаш зийца боахьаран хьаьхенар тІадожаделг йола революци. Массаде эгІалгІо вхийхайар Вьетнаме лелаеча американски империализма агрессийна политикана, латиноамериканскин халхъаьш шиЙ лоІаме хилийтара духьала яьча эхь лайнача США конгресса представителийн палата решенена.

Митинге вар 10000 совгІа саг.

ИНДИЙСКО-ПАКИСТАНСКИ ДОАЗОН РАЙОНЕ

ДЕЛИ. Инде правительства представитело бехке йир Пакистан «Пенджабе тІом бергбаш аьнна яь соглашеци телхаяра». Пакистанскин бІу, аьлар цо, Лахор, Сиалкот ахача секторашка йолаш позицеш тоае гІийртаб. Сиалкот ахача района кастаста налеташ ю Пакистанскин ВВС-а. Кашмира тайп-тайпарча секторашка нийелу индийски подразделенеш пакистанскин самолеташеи тІемаш деш моттигаш.

КАРАЧИ. Укхаза кента техача официальни коммюнике тІа дувц пакистански бІупаша «тІом беча хана Кашмиерча Чхамбана кьилбаседенгахьа индийски пизашта чоагІа ве дадьр яхаш. Пакистански частеша «доаната найдаегІа болаш тІом бир цу районе, шоай позицеш чоагІ а йир».

(ТАСС).

Духхача хана денз тхьамка дика хул яхаш ювцаш я Болгари. Из маьхьера культура хьалхеен ба вэараш болх кьахьаргамхой. «Джебел басму» яхача а кхьча а сотра дола болгарски тхьамка йийду дукхача мелхаша.

Сурта тІа: Смолян яхача города йистошка. «Европо» яхача кооператива членаш Ш. Салихова, Ф. Ализова, С. Ахмедова тхьамка доькьде кийдеш ба.

БТА — ТАСС сурт.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРЧА КЕПА ЙОАЗОНО КПСС ЦК ПЛЕНУМАХ ДУВЦ

ІАЛЬАМАТЕ БОКНХАЧА ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА ЛОАРХІАМЕРА РЕШЕНИ

УЛАН-БАТОР. Монгольски кепа йоазоно хьалхарІа а санна шиЙ кертера уйла тІайохкийт КПСС ЦК сентябрьски Пленумеи СССР Лакхехьарча Совета президиумгІа сесеи итогаш та, яхаш хоам бу МОНЦАМЭ агентства.

КПСС ЦК сентябрьски Пленумеи СССР Лакхехьарча Совета сессеи решенеех «Іалаьмате бокнхачА дунен хаьнаьшта юкъерча лоарХІамера реформа» йоах МНРП ЦК орган йолча «Унэн» ахача газете. Советски Союза производительни низаш дукхаГІа дегІа ме ут, чІоагІаГІа хул СССР-ен еррига социалистически содружестваш дунен хаьнаьшта юкъера позицеш.

Советски промышленность дІахо дегІайолаяра чакядаха лаьхІаЧа кердача гІулакхаш, ялду «Унэн», «шеко йоацаш дика аьттув боаннхарГІа Советски Союза хаьнаьшта боахама деррига доаньоьш дегІадаладаРа, новньостал деррга мехка экономически низи оборнини низи дІахо чІоагІбара, халкъа хьал-торе дикна лаьнъьйра».

ХЬАЛХАШНА ЛАТТА ДЕНХАРАШ НХОАЧАШДАРА ТІАЕРЗАЯЬ РЕФОРМА

ВАРШАВА. (ТАСС). Польски кепа йоазон тІа ювцаш я КПСС ЦК Пленумеи СССР Лакхехьарча Совета сессеи материалаш. «Хьалхашка латта денхараш хоачашдара тІаерзаяь реформа» йоах редакционни статьйа тІа «Трибуна люду» яхача газете яьду, тІаийцйийт «СССР хьалхьа боахам дІахо дегІабоалабара бонхха лоарХІам болаш йола» решенеш: яхаш. Просьышленностра планаш уттаРаяи доал дарин яьча реформо, йоах газете, новньостал деррга производительни низех биззаГІа пайда эцарах общеста дІадекхаРаш динагІа нхоачашдаран.

«Трибуна люду» яхача газете белгалдаьккхаеч, Советски Союза хьалхьа боахама доал дарин планаш уттаРаяи юкъе дах хуцдиеш — советски экономика дегІаяраХ хьаьхиннар; хІаьта из баьнъ хилара тешал ду промышленни производиттаза ворхІ шера план тІехнхочачьнъяра.

ДРВ МИД-а заявлени

ХАНОЙ, 5 октябрь. (ТАСС). ДРВ МИД-о селхан кепа теха арахьяьхкай Вьетнама духьалгІа агрессе хьаьгІехьа таиландски Іаьдалаша ВІашагІкхийтача Штаташца баьча бартах лаьца дувцаш йола заявлени, яхаш хоам бу ВИА агентства.

Вьетнамера тІом шер а беш, йоах заявлене тІа, США-ен шиЙ селлиташца из бу Вьетнамера агрессийна тІема ян юкъеноар дуьхьа. Духхаче хана денз хьа Таиландах американски тІема база хилийта тІеРташ хьадьхьжад таиландски Іаьдалаш. Кхулбехьен Вьетнамера американски агресси хьал а лоаЦаш, цар шоай викалаш бахийтаб Кхулбехьен Вьетнаме США-е вІашагІкхийтача. дунен хаьнаьшта юкъера тІема барт вІашагІболлаш йолча совете, цига цар шоай пилоташ бахийтаб ВІашагІкхийттача Штаташца тІадиллараХ маринореш ца режим хьаллаца аьлиа. Вьетнамхи, лаосски, кхмерски халкъашца моастагІал дола политика лелаю таиландски Іаьдалаша.

ДРВ- МИД-о хоадамболлаш дІахойт, Вьетнама дукхаЦ бергабаш американски империалисташа баьча бартах доаллаца деррагача эуламашта хьаллаца дизза жоп дала дезаш уж Іаьдалаш хилар.

КЕРДАЧА ХЬАЖКІЙ СОРТА—ШЕРРА НИКЪ

Грозненски районе «Советская Россия» яхача колхозе ДІадахача шера оныта лаьрхІа 10 гектара тІа ялатийна «узбекская зубовидная» яхача сортах йола хьажкІаш ДІайийнаяр. ЧоагІа дика хьийкъар уж. ХІара гектара тІара 65 центнер хьажкІий яьлар.

ЧоагІа даххеи листеи хилар опыта лаьрхІа колхозе ДІайийна хьажкІаш. Цудухьа 1965 шера 163 гектара тІа силасан мошача доаХьаран лаьрхІа ДІайийр цар уж. ЧІоагІа дегІдера нерача сортех йолча хьажкІаша. Кхаь метрал совгІа лакха хилар уж. ХІара гектара тІа 470 центнер хьажкІий гІад кхедир механизатораша.

Кердача сортах йолаь хьажкІаш ДІайийна хилар бахьан долаш уях шера поРта силос ІаьлаІьЦе аьттув бадар кхоачаш. Ялаи 7.500 центнер йолча хІаПаде 7000 центнер силос ДІаеллаЙ цар. Кхай тІа лелаш тараз тІа а долаш автомашина я. Цу гІулакхо аьттув хулийт кхай тІара ца мел йола автомашина яз мара ДІа ца яхийта.

П. НОВАНОВ, агроном.

МИШТА ЛЕЛ ПОДПИСКА

1965 ШЕРА І ЯНВАРЬ ТІАКХОАЧАШ ЯЗДАЬ ХИННАРАШЦА НИЙСДИЧА 1965 ШЕРА І ОКТЯБРЬ ТІАКХОАЧАШ ЯЗДАЬРХ ХУЛАЧА ПРОЦЕНТАШЦА

Районаш	Дуккха ца йолаш	Цу дьаьхе: журналаш	газеташ	Сурта ца йолаш
Ачхой-Мартана	8,0	10,0	7,0	—
Веденски	21,0	27,0	14,0	—
Гудермески	58,0	59,0	23,0	—
МалгІбиНка	8,0	13,0	2,0	2,2
Надтеречни	7,0	12,0	3,0	—
Наьсарен	12,0	18,0	7,0	4,7
Наурски	18,0	25,0	12,0	—
Ножай-Юрта	34,0	37,0	30,0	—
Советски	16,0	25,0	8,0	—
Сунженски	15,0	22,0	8,0	5,5
Урус-Мартана	15,0	17,0	14,0	—
Шаьлта	1,0	1,0	1,0	—
Шелковски	24,0	27,0	21,9	—
Грозненски	21,0	17,0	8,0	—
Грозный	26,0	31,0	22,0	18,8
Ерригача республикеГІолла	22,0	28,0	16,0	7,8

ДРВ МИД-а заявлени

ХАНОЙ, 5 октябрь. (ТАСС). ДРВ МИД-о селхан кепа теха арахьяьхкай Вьетнама духьалгІа агрессе хьаьгІехьа таиландски Іаьдалаша ВІашагІкхийтача Штаташца баьча бартах лаьца дувцаш йола заявлени, яхаш хоам бу ВИА агентства.

Вьетнамера тІом шер а беш, йоах заявлене тІа, США-ен шиЙ селлиташца из бу Вьетнамера агрессийна тІема ян юкъеноар дуьхьа. Духхаче хана денз хьа Таиландах американски тІема база хилийта тІеРташ хьадьхьжад таиландски Іаьдалаш. Кхулбехьен Вьетнамера американски агресси хьал а лоаЦаш, цар шоай викалаш бахийтаб Кхулбехьен Вьетнаме США-е вІашагІкхийтача. дунен хаьнаьшта юкъера тІема барт вІашагІболлаш йолча совете, цига цар шоай пилоташ бахийтаб ВІашагІкхийттача Штаташца тІадиллараХ маринореш ца режим хьаллаца аьлиа. Вьетнамхи, лаосски, кхмерски халкъашца моастагІал дола политика лелаю таиландски Іаьдалаша.

ДРВ- МИД-о хоадамболлаш дІахойт, Вьетнама дукхаЦ бергабаш американски империалисташа баьча бартах доаллаца деррагача эуламашта хьаллаца дизза жоп дала дезаш уж Іаьдалаш хилар.

ВЕЖАРАШХА ЙОЛЧА РЕСПУБЛИКА ЦІЕЙ

Ашараши малхи, белабенна нах, цІей дездеш ягІа байдаНхаш дошо бесса леста гуйран гІаи — иштта хьаьхашка отт вайна Берлин ужх гуйран деношка. Гаргаяхоачаш латт Германски Демократически Республика 16 шу дуза ди. Шерагара шу массаза доал лоарХІам бенкхаГІа хул 7-ча октябра — немецки лаьттан тІа историе чуХь эгтара хьалхара демократически паччахьалнхе хьаьхинна ди. ТІа-тІа дуккхаГІа гаьна йоалаш латт ГДР тІом сецачул тІеьхьаГІарча ший халача шерашта; бІубенна йода из ше хержача новкъа гІолла гІа боахаш. ХІаьта цо ІоаррГІа влияни ю ФРГ бахача наха, Малхбузен Берлина гражданаша.

Гуччаьхара баьъдар а хинна діаэттай немецки лаьттан тІара социалистически революци. Цига, ГДР-е, хов, шоаш сендухьа бахаш а ньхьеГаш а ба. Ніедж етташ дуХдуЙлаш латт мехка общественни вахар, тІа-тІа дуккхаГІа наха даНъа лоацу паччахьалкхина доал деча.

Ужх тІехьарча хана уДаш ФРГ-ера ГДР-е баха хьачуХуха нах дикна дуХхаГІа ба. ХьачуХух къьнка а къьна а нах, болхлой а специалисташ а, ремесленниНаш, бундесвера салтий а нхьметтел нагий торговщаш а. Таханара ФРГ политически дегІаахар вахарах царна хетарашта дуХьала дь.

Масала. Хельмут Хойзелер вуЦарГва вай. Цун 21 шу да. Ивалипцированни химии - лаборант ва из. Дееврнуэен яхача малхбузенгермански городеча «ФарбенфабрикенФейр — АГ» яхача, Хельмут ваьча шиЙра «ИГ — фарбенИндустри» ОалаШ хиннача концерне, нах боабеш хилараца ГІорьЬиннача концерне болх беш хиннав.

Концерне дохьаН доаллца газаши напалмаШ а ю, уж Нъулбехьен Вьетнаме нах хІалакбеш бола тІем лаатабеча американски нарателлаца діа а нхуХьийт ьынна непа йоазон тІа хоамаш аралийхачул тІехьаГІа хилара Хельмута ше болх мича бу.

— ТІанихха аз ЛаьрхІар, — йоах Хойзелера, — ГДР-е кхача. Айса хьаГа нъа бахьан долаш цІийвала везац са уххаза.

Нийса ниИь ба Хельмута хержар. Уххаза, ГДР-е а, хургва из ший спеЦиальностах болх беш. Масала, наха эша бІаьш хІамаш хьаеча. «Буна» е «Лейна» яхача химиЧески комбинташна. Дуккхача миллионех латтача коллективна ювцаш цхьаГатарра боЬ йола член хургва цунах, цунна хьаьлхашка хьаеллалургІа Малхбузен Германе нхьметтел цунна дага а ца хинна тайпа перспективаш.

Хоза, малх болаш ха латт мехка. ГДР-е бахача наха нъьъстта а безаме тІаийбу ужх деношка «седньшнара вемарий» — П. Беляеви, А. Леонтьеви, Ерриганча республике гІолла чанхьоьлаш я цІей сийна лаьца заводий, цехий, бригадий яхь. Яхье йьнна Гагарин Юрии, Леонов Алексейн бригадаш. Берлинерча цІенойн пенашца, тикий витринашка — ВаЬ носмонаЬтий портреташ, царга моаршал луш эрсий меттала даь йоазоН а тІа долаш, республика мел дарИ ІаьгІеанайн цунна фу иараГІаььнидаи хьаьхонхаш дола таблицаш - диаграммаш. Массанахьа а хьалийийтта йоахн байранхаш, транспоранташ, тайп-тайпара бесаш дола вымплеаш, дог гІоздаьдаНхаш кастта цІей сийна лотаГІрийолча кампиаций гирлянДаш.

Ю. ДАНОВ.

АПН собкорр.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМАГАРА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМАГАРА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР МИНИСТРИЙ СОВЕТАГАРА

КПСС Нохч-ГІалгІай обкомо, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето чІоагІа хала а хеташ ДІахойт хаьгача лазарах цамогаш хинна КПСС чІен, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутат,республика Министрий Совета гІулакхий управлиНиш Александр Федорович ЗОНОВ 1965 шера 5 октябре валар.

КПСС Нохч-ГІалгІай обком
Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиум
Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совет.

А. Ф. ЗОНОВ

Халача лазарах цамогаш а хинна, 1965 шера 5 октябре хлелхаН КПСС чІен, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутат, республика Министрий Совета гІулакхий управлиНиш Александр Федорович ЗОНОВ.

А. Ф. Зонов ваьв 1910 шера къеча ахархой дезале, Марийски АССР Елшинер ахача юрта. 1928 шера юкъера школа йистеньккхачул тІеХьаГІа ший кхаьхьгаена никъ болабаьб іо, болхло - каменщик а хинна.

1932 шера Горьковски коммунистически политпросветинститут йистеньккхача А. Ф. Зонов болх баьб Марийски АССР БЛКСМ обкома пропагандистала, комсомола райкома секретарала, цул тІехьаГІа партийн балха тІа.

1944 шера А. Ф. Зонов хорж КПСС Кизларски горкома хьалхарча секретарала, хІаьта 1953 шера КПСС ЦК-ра..лакхаГІара партийни школа йистеньккхачул тІехьаГІа цо болх бу Грозненски облисполкома отдела заведующела, КПСС Международнечески райкома секретарала, облисполкома председатела заместителла. 1958 шера денз Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета гІулакхий управлиЙнна.

Партийни органашка а советски балха тІа а ше болх беш А. Ф. Зонова еррига ший энанеш а организаторски денал а шийна тІадилла гІулакх ихочачаДарга ахийтад. Саккхетам, прищин, терко йола нокъьст вар из.

Дукхачча хана безамца дагалаТарга тхона А. Ф. Зонов.

Ф. Титов, М. Гайрбеков, О. Чахиев, С. Апряткин, М. Дорохов, М. Абубакаров, Х. Боков, И. Алмазов, О. Беглиев, С. Сидельников, А. Слюсарев, Е. Гольгин, В. Жегалов, В. Коринлов, В. Сухин, Т. Кодзоева, Р. Турлов, Н. Сыщиков, Е. Ярыгин, М. Индербиев, А. Дегай, В. Татаев, М. Умаров, Н. Олейников, Г. Илохин, Б. Давыдов, Г. Парсаданов, П. Гуреев, М. Дроздов, Л. Куликчинский, кхьаГарш.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Театральни сезон хьаийилай

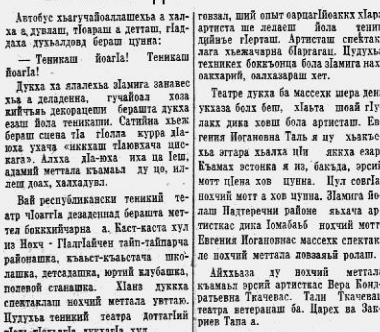

Хьоте а чаккъьнчай театрий ахнан «ванинкулаш». Тайп-тайпарча моттигашкарча гастролех дІа-юха иха, юхаціІалестай театрий коллективташ. Гуйрана, октябрь хьаІаяхьаьча, цю-юкъ городашка бахачо а наха керда программа дІахьокха кийчлу уж. Цудухьа дуккха бола театр деза нах хьежаш хул шоай театра керда сезон йолаІаргІа.

...І октябрь. Афишаша хьалхе дІанхайкадьача бесса, М. Ю. Лермонтова ШерахчА республикански театре премьера хул. Дукха нах гулбеннаб «ХьаЙ да лоарХІаш хилла...» яхача новосибирски драматурга В. Лаврентьева пьесах оттальча спектаклага хьажа.

«ХьаЙ да лоарХІаш хилла...» Библе тІара хьаийЙача тІе дешаЙ мат тохх пьеса авторо. Библе ДІадехачох, дикаЙ-волия кьоаста ца деш, лаРхІа беза дай. ТІаГІоллара, цу дешаЙ кхы кІоаРга уйла а ца еш. хьежача бакъ а хет уж дешаш м. ТІаккха нагахьа санна даьшта юкъе мегаРноаца саг ШийлоЙ? Драматурга хьаХьоях сутаралла пІРиаьвьна, сага сибат доацаш, сага оамал йоацаш вола вокхха саг Гордей Павлович — пьеса керттерча турпала, кадрови болХлочуй Трофим Гордеевич Кичигина да ЛоарХІалаг. дего хьаГІаэцаш из тайпа сутаРало яхь доадаь саг, из мелла кховчара вале а. Цох дика тешалу хьежаран.

Гордей Павлович дукхаЛъоттавА воХ воиХха саг Капитон Егорович—Трофим Гордеевича вокхкаГІа виЙй Максима наьна-да. Капитон Егорович эхь-эдел долаш, нахах кхаьсташ, нахаца дог-уйла цІена долаш ва. Из тайпа дай ба ларХІа мегаРгоЙлаш а лаРхІа бе-заш а.

Дика лоВаЬо артисташа цю-шоай розаш: Трофим Горгеевич Кичигин РСФСР а Мордовски АССР а заслуженни артист Б. К. Казанский; Софья Ивановна, Кичигина сесаг—артиста Д. П. Казанская; Максим Трофимович, Кичигина вокхкаГІа вола воІ — РСФСР а Латвийски ССР а заслуженни артист Г. А. Гладких; Іаьдаьхьа а спектакле цхьа цена... Ший воІ санна дукха веза Софья Ивановнайна Трофим Гордеевича хьалхарча сесаго ваь Максим. Ший нана дагаяГІаш Максима: ваь эхо бутт баьлча кхьасташ из цох. Цу хана денз цунна нана хинна дІаэттай цун дах-сесаг София Ивановна. Цудухьа ший нана санна, дукха еза цунна а Софья Ивановна. Ший эгтара лоарХІамеГІа йола кьайле дІахайт цунга Максима. Максим ІилмахоФиНи ва. Ший дегІ-са да ходеш, ше беча балха лоарХІаН хоаш, бу по ший бехкоКаме а халкъа ЧоагІа эпаш болча а болх. Цигача цу лучевой лазар лоаш. Саг йоалаеш йиш йолаш ваЦ Максим. Цудухьа шийна ЧоагІа езаш йолча йоІацара кьаст из, вІалла доацача бахьанах цунца дов а даьккха. Бакъда, боКъонца долча бохьана кьайле цунга дІахайт. Из кьайле алхха Софья Ивановнайна мара ха йиш йолаш яц...

Максима роль лоВаеча Г. А. Гладких спектакЛага хьежаран дІатешбеш ловзаю из сцена. Ший турпала уйлаш, ший яраш санна, кхеталь а, кхоьалЬъ хьаГІаийца а ДІахайкаю артиста.

«ХьаЙ да лоарХІаН хила...» яха спектакЛ. оттаЙ режиссера Э. И. Сорокина. Иштта ший дьаьхе дика кьахьийсад спектакле денорацеш кийчььйча художника Л. А. Коваленкос а.

А. УСМАНОВ.

Сурта тІа: «ХьаЙ да лоарХІаН хила...» яхача спектакла тІара цена. Софья Ивановна — артистка Д. П. Казанская, Максим Трофимович — РСФСР а Латвийски ССР а заслуженни артист Г. А. Гладких.

Н. Кобишавиле сурт.

ТЕНИКАШ ДИЙНЛУЧА ХАНА...

Автобус хьагучаЙоаллашехьа а лаХха а, дувлаш, тІоаРаш а детташ, гІаДдаха дулхьлдовд бераш цунна:

— Теникаш йоаГІа! Теникаш йоаГІа!

Дукха ха ялалехьа ІЗамига заНавес хьа а деладенна, гучайоа хоза кийчььн декорацеш бераШта дукха еаш йоГа теникашн. Сатийна хьеж бераш сцена тІа гІолла курра діаюха ухача «никиаш гІаюхача цюкагаэ». Ахха ХІа-юха иха ца Іеш, аламий меттала къамаьл ду цо, иллеш доах, халхадуьл.

Вай республикански теникий театр чоагІа дезаеннад бераШта метгел бокхкийчарна а. Каст-каста хул из Нохч - ГІалгІайчен тайп-тайпарча районашка, къаьст-къаьстача школашка, детсадашка, юртий клубашка, полевой станашка. ХІанз дукхха спектаклаш нохчий меттала уВттаю. Цудухьа теникий театра доттаГІийчеХь-гІеХьаГІа дукхаГІа хул.

...Берда спектакль кийчььн латт. Эгтара хьалха пьеса еша еза, гІаккха дІа-юха екъа еза теникашн дийнБерийолча артистий ролаш. Спектакль оттаю режиссера Шакиева; декорацеш кийчьу художника Комаровске, эшаш йола хІамаш а оттайийя сцена кийчьу бутафора Шепеткова, теникашта баржкъьш тег портниха Саргисина.

Дукха кхъаьст театра коллективе хІара спектакль кийчььш. Юхьера а хьаГІаотт премьера ди. Еррига ший театра ІаьдаІ ХІаьта ваЙ, Нохч-ГІалгІай чу мишта хургба октябрь?

Уях шера, проШний Центральни институте ІаьчА хоаЬаЬ, дукхача ІаьдаІ ІаЙаха а ІаьдаІ йолаш погода хила торлу октябрь беттА. Фецара юкъера температура ЙІоаХала Й—11 градус гаргта хила тарлу ЙІоаЬ, из хургьйе юкъера лаьрХІаЧа дукккача шерашка лаьттача боарМе.

Йоачаш 10 миллиметрал кІезнгаГІа хургья — массазарчул дикна кІезнгаГІа.

Бетта керте духхаГІа йолча хана кІезнга морхаш а йолаш, юкъ-юкъе доХк доаллаш, доаллаш а йолаш погода хургья. 1—5, 21—23 октябрен бутт бобш—хьаЙ морхаш а йолаш, юкъ-юкъе кІезнг-дукхха доГІаш а делхаш.

Эгтара ЙІайхаГІа йола погода (дийнахьа 16—23 градус) хургья бетта юхьхьеи шоллаГІча пятиДневкен. Температура дикна лохьлца тарлу бетта юххе бийсанна —2, +3 градусага кхоачаш. Вохха юхеЙисача хана температура бийсанна 5—10 градус хургьеЙ, дийнахьа 10—15 градус йІоаХала.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета партийни бюрога, местни комитетага, аппарата болхлой коллективага гІайГІа хьаьчай халача лазарах цамогаш а хинна, ха йоацаш Министрий Совета гІулакхий управлиЙнна

ЗОНОВ

Александр Федорович

кхаллахарах, хІаьта из чІоагІа хала а хеташ кхеллачун дезалга кодам а бу.

Город Грозне, Новая Катаяма, яхача поселке, Володарски улицаГа, 34 нахача гр-нина Абасова Мударис Хусаниновича суде деннад город Грозне, 3-гІча Мельничи переулкаГІа, 6 яхаш йола ший сесаг Абасова Зулейха ше йитарах доЛа доШ.

Дош дувцарда гор. Грозне, Ленински района халкъа суде.

Город Грозне, Первомайски переулкаГІа, 54 яхача гр-нас **Абдуллаева** Зулфии суде деннад Советски районе М-ВаранДы яхача юрта нахача ший марагара **Абдуллаев** СайдІалегара ше хьаллаРах дола доШ.

Дош дувцарда Советски районе халкъа суде.

Октябрь беттара погода

Сентябрь дІабахкаб. ХІаьта а гуйран белгалонаш хІанз а кІезнга я природе. Ахкапарча доГІаша дуне дийнДеш йола ІоодІал еннай лаьттаШта маьрщаша. ХІаьта вай хІанз а ТІехьа бесам бу, бесаШна. ЦІхьаьнакхетарчаш, хьунашкарча ховхача бешЦа.

ХІаьта октябрь мишта хургба?

СССР европейски территоре ТІа —ІаЙха, хувцалуш морхаш а йолаш, лоадама йоачаш а ца хулаш. Бутт бовш — доГІаш, дохх, тІаьда лоа. Фецара эгтара лакхагІа йола температура — ноаЬ, ноаЬ, ІаьдаІ бузехьарча, малхбоалехьарча районашка — 14—19, малхбузехьарча районашка — 20—25 градус — хьалхарен шоллаГІен деладаш юкъе ихьаЙча хана; дикна шеллургьйе бутт бовш: бийсанна центральни районашка 3—8, малхбоалехьарча районашка 7—12 градус нуьлл лоХехьа. Рощашкарча, хьунашкарча, сомий бешамашкарча гаьний ІаьнаШ ІажагІбесса ластаргда.

Массазарчул 2—3 градус ЙІайхаГІа хургьйа Белоруссеи Прибалтикеи, доазамал кІезнгаГІа йоачаш а йолаш. Хувц-хувцалуш йонкха йоаца морхаш хила тарлу **Украине, Молдаве, Кьилбаседен Кавказе.** ХьалхарчеИ пхеллаГІчеи пятиДневкашка а бутт бовш а лоацца доГІаш дехкарга, да а къьнаШ.

Крыма Кьулбехьарча берда Винстаца а ІаьржаЧа форда юхерча Кавказа берда Винстаца а «бархатний» сезон ДІаийІаьлургья: малх болдин духхаГІча даьлхе екъа йолаш хилли хургья хьалхарча декаде. температура дІайаьхьа 19—24, бийсанна 10—15 градус хургья. Ди кьулкъарда кхоалаГІча декаде, температура лохьеннача хана.

Казахстане — иштта морхаш йолаш, доГІаш делхаш, дийнахьара температура нулага ихача гаргта йолаш хургья; кхоалаГІча декаде—ТІаьда лоа, температура ЙІаьхьа чоагІа лохлургья — тІехьаГІча пятиДневке минус 12—17 градусгаГІа кхачаш.

Дальни Востоке доГІаш а делхаш, юкъ-юкъе ешхаи а уВтташ морхаш йолаш погода хила тарлу, бутт юкъеБахачча ЙистебоалаГІен хана—лоа. ЙІайхаГІ, дийнахьа 15—20 градус йолаш хургья шоллаГІча пятиДневке. цийла, бийсана минус 10—15 градус йолаш хургья бутт юкъе бахача хана.

Наталья СИДОЧЕНКО,
прогнозий Института Іилман болхло.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦІеча фронтовикнд улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехкоЬкана секретара — 2-45-48; партийни махарен, промышленнин, юридическин, культурин, письмойн отделий — 2-35-72; корректорске 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отдел партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-35-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революцие проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05531. Заказ № 5372.